

Scientometric Analysis of Accountability literature: Current Status, Emerging Trends

Ghassem Blue¹, Behrang Parsafard*²

High lights

- Future research in the area of accountability is expected to focus on emerging trends such as the impact of artificial intelligence on the performance and assessment of accountability.
- It is expected that the impact of artificial intelligence and blockchain on the improvement of subsystems of the accountability system will be considered.

1. Associate Professor, Department of Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
2. Ph.D. Department of Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (blue@atu.ac.ir).

Corresponding Author:

Behrang Parsafard
Email: b_parsafard@atu.ac.ir

Receive Date: 27 June 2025
Revise Date: 22 April 2026
Accept Date: 25 April 2026
Publish Date: 26 April 2026

How to Cite:

Blue, Ghassem; Parsafard, Behrang; (2026). Scientometric Analysis of Accountability literature: Current Status, Emerging Trends, *Governmental Accounting*, 12 (24), 123-140.

ABSTRACT

Objective: Today, public accountability is considered one of the main responsibilities of governments. Based on the accountability responsibility, governments are required to provide explanations and rational reasons regarding the way in which financial and economic resources are provided and consumed; due to the importance of the subject, a significant amount of research efforts in the field of public sector accounting have been devoted to the development of literature in this field.

Method: The research method of the present study includes the stages of organizing, refining and analyzing the data set. In the first stage, published articles in the field of accountability, transparency and responsiveness were collected from the Scopus database between 1977 and 2025. In the second stage, monitoring documents and articles and 2028 articles were selected to review the literature in this field and finally, the scientometric analysis toolbox was used to review the articles. VOSviewer software was also used to analyze the articles.

Findings: The findings indicate the existence of five main streams of research, including the relationship between accounting science and accountability, accountability assessment, disclosure adequacy (in order to assess how accountability is performed), criticism and review of researchers' views and various models of accountability performance and assessment. Analysis of the publication trend of articles in the area of accountability shows a significant growth in the publication of articles, such that 32 percent of all articles have been published in the last 5 years. The results of the study indicate the entry of cryptocurrencies (Bitcoin), artificial intelligence, financial technology (FinTech), and blockchain into the literature of this field, and the allocation of 14 percent of all citations in the last 5 years to the aforementioned keywords indicates the increasing interest of researchers in emerging research lines. Also, the central role of the keyword modern public management in many articles is indicative of the impact of this paradigm on the development of accountability.

Conclusion: It is expected that future research in the field of accountability will lean towards emerging trends such as the impact of artificial intelligence on the performance and assessment of accountability. The impact of artificial intelligence and blockchain on the improvement of subsystems of the accountability system will also be considered.

Keywords: Accountability, Public Sector, Scientometric Analysis, Artificial Intelligence.
JEL Classification: N40, M14, M42.

Introduction

Today, in most countries of the world, we are witnessing a growing effort to hold governments accountable to their people. Accountability is one of the fundamental principles of modern governance in the present era, so that the success of the best models of democratic government depends on making the country's governing body accountable to citizens and voters, and without achieving this, they will be completely ineffective.

Accountability means requiring a person to explain and provide logical reasons for the actions he has taken and the decisions he has made. Accountability is an integral element of the governance system in democratic societies and is as old as democracy.

Considering the importance of fulfilling and evaluating public accountability, it seems necessary to analyze the literature on the subject in this area in order to depict its scientific advances, identify the level of literature development, and also open new paths for future research. Also, the large volume of research conducted in this area indicates the need to conduct review research in order to analyze and summarize research using review methods such as scientometric analysis.

Methods & Material

This article is based on the approach of literature review using scientometric methodology. This methodology is a quantitative literature review that maps the intellectual structures and evolution of a given academic field. Based on this, this method provides data visualization and thematic analysis to understand the content of studies in the field of Accountability, as well as provide useful insights for researchers in this field. Key words for this aim are Accountability, Transparency and Responsibility.

Findings

Based on the findings of the present study, since the concept of "accountability", the trend of publications in this field has been upward.

The findings of the present study also indicate the existence of five main streams of research in the field of accountability, which are:

- The relationship between accounting science and accountability
- Evaluating accountability
- Adequacy of disclosure in fulfilling accountability responsibility and minimum financial reporting information
- Summarizing researchers' views on the effects of fulfilling and evaluating accountability responsibility
- Types of models of fulfilling and evaluating accountability responsibility

Conclusion

The results of the present study indicate the entry of cryptocurrencies (Bitcoin), artificial intelligence, financial technology (FinTech) and blockchain into the literature on accountability responsibility and the increasing interest of researchers in this line of research, as well as the central role of the keyword "modern public management" in many articles, which demonstrates the impact of this paradigm on the development of accountability.

It is expected that future research in the field of accountability will lean towards emerging trends such as the impact of artificial intelligence on the performance and assessment of accountability. The impact of artificial intelligence and blockchain on the improvement of subsystems of the accountability system will also be considered.

Conflict of Interest

"The authors declare that there are no conflicts of interest regarding the publication of this manuscript".

Author Contributions

All authors have read and agreed to the published version of the manuscript." Please turn to the CRediT taxonomy for the term explanation. Authorship must be limited to those who have contributed substantially to the work re-ported.

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, and plagiarism, and any form of misconduct.

The study was approved by the Ethics Committee of the University of ABCD (Ethical code: IR.UT.RES.2025.500).

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

The study was funded by the University of ABCD, Country ABCD, and Grant No. 111111.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

This declaration does not apply to the use of basic tools for checking grammar, spelling, references, etc. If there is nothing to disclose, there is no need to add a statement.

«مقاله پژوهشی»

تحلیل علم‌سنجی مقالات حوزه مسئولیت پاسخگویی: وضعیت فعلی، روندهای در حال ظهور

قاسم بولو^۱، بهرنگ پارسافرد^{۲*}

نکات برجسته

- انتظار می‌رود پژوهش‌های آتی حوزه مسئولیت پاسخگویی به سمت گرایش‌های نوظهور مانند تاثیر هوش مصنوعی بر ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی متمایل شود
- انتظار می‌رود تاثیر هوش مصنوعی و بلاک چین بر ارتقاء خرده نظام‌های نظام پاسخگویی مورد توجه قرار گیرد.

چکیده

هدف: امروزه ایفای مسئولیت پاسخگویی عمومی به عنوان یکی از مسئولیت‌های اصلی دولت‌ها به شمار می‌رود. بر اساس مسئولیت پاسخگویی دولت‌ها ملزم به ارائه توضیح و دلایل منطقی در خصوص نحوه تامین و مصرف منابع مالی و اقتصادی می‌باشند؛ به دلیل اهمیت موضوع، حجم قابل توجهی از تلاش‌های پژوهشی حوزه حسابداری بخش عمومی به توسعه ادبیات این بخش اختصاص پیدا کرده است.

روش: روش تحقیق پژوهش حاضر شامل مراحل تنظیم، پالایش و تجزیه و تحلیل مجموعه داده‌ها است. در مرحله اول، مقالات منتشر شده در زمینه مسئولیت پاسخگویی، شفافیت و پاسخگویی از پایگاه داده Scopus در بازه زمانی سال‌های ۱۹۷۷ تا ۲۰۲۵ جمع‌آوری شد. در مرحله دوم، اسناد و مقالات پایش و ۲۰۲۸ مقاله به منظور مرور ادبیات این حوزه انتخاب و در نهایت از جعبه ابزار تحلیل علم‌سنجی برای بررسی مقالات استفاده شده است. همچنین به منظور تحلیل مقالات از نرم‌افزار VOSviewer بهره گرفته شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها حاکی از وجود پنج جریان اصلی پژوهش مشتمل بر رابطه علم حسابداری و مسئولیت پاسخگویی، ارزیابی مسئولیت پاسخگویی، کفایت افشاء (به منظور ارزیابی نحوه ایفای مسئولیت پاسخگویی)، نقد و بررسی دیدگاه‌های محققین و انواع مدل‌های ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی می‌باشد. تجزیه و تحلیل روند انتشار مقالات حوزه مسئولیت پاسخگویی نشان‌دهنده رشد چشمگیر انتشار مقالات بوده به طوری که ۳۳ درصد کل مقالات در ۵ سال اخیر منتشر گردیده است. نتایج پژوهش حاکی از ورود رزم‌زارها (بیت کوین)، هوش مصنوعی، فناوری مالی (فین تک) و بلاک‌چین به ادبیات این حوزه بوده و اختصاص ۱۴ درصد از کل استنادات ۵ سال اخیر به کلیدواژه‌های مذکور، نشان‌دهنده اقبال روز افزون محققین به لاین‌های تحقیقاتی نوظهور می‌باشد. همچنین نقش محوری کلید واژه مدیریت عمومی نوین در بسیاری از مقالات است که مبین تاثیر این پارادایم بر توسعه مسئولیت پاسخگویی است.

نتیجه‌گیری: انتظار می‌رود روند آتی تحقیقات حوزه مسئولیت پاسخگویی به سمت گرایش‌های نوظهور مانند تاثیر هوش مصنوعی بر ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی متمایل شود همچنین تاثیر هوش مصنوعی و بلاک چین بر ارتقاء خرده نظام‌های نظام پاسخگویی مورد توجه خواهد بود.

واژه‌های کلیدی: بخش عمومی، تحلیل علم‌سنجی، مسئولیت پاسخگویی، هوش مصنوعی.

طبقه‌بندی موضوعی: N40, M14, M42..

۱. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی تهران، ایران.
۲. دکتری، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (blue@atu.ac.ir)

نویسنده مسئول:
بهرنگ پارسافرد
رایانامه:

b_parsafard@atu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۰۶
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۰۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۰۵
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۲/۰۶

استناد به مقاله:

پارسافرد، محمدرضا؛ شکرخواه، جواد، (۱۴۰۵)،
تأثیر سیستم‌های ارزیابی عملکرد بر عملکرد
سازمانی با توجه به نقش میانجی‌گری
پاسخگویی عمومی، *حسابداری دولتی*، ۱۲
(۲۴)، ۱۴۰-۱۳۳.

حق انتشار این مستند، متعلق به نویسندگان آن است. © ۱۴۰۵. ناشر این مقاله، دانشگاه پیام نور است.

این مقاله تحت گواهی زیر منتشر شده و هر نوع استفاده غیرتجاری از آن مشروط بر استناد صحیح به مقاله و عدم تغییر یا تعدیل مقاله مجاز است.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

مقدمه^۱

امروزه در بیشتر کشورهای جهان شاهد رشد فزاینده تلاش‌ها برای پاسخگویی دولت‌ها در قبال مردم هستیم. پاسخگویی یکی از اصول اساسی حکمرانی نوین در عصر حاضر است به طوری که موفقیت بهترین الگوهای حکومت مردم سالار در گرو پاسخگو کردن هیئت حاکمه کشور در مقابل شهروندان و رای‌دهندگان بوده و بدون دستیابی به این مهم کاملاً ناکارآمد خواهند بود. در واقع پاسخگویی یکی از ارکان اصلی مدیریت دولتی بوده و تصویری از برقراری عدالت، برابری، اعتماد و انصاف در ذهن شهروندان ایجاد کرده و تحقق سطوحی از این مفهوم، منجر به استحکام روابط مردم و منصوبان ایشان، کاهش فساد، افزایش قدرت ملی و مشروعیت نظام سیاسی حاکم خواهد شد (بوونز^۲، ۲۰۰۵).

مسئولیت پاسخگویی به معنای الزام شخص به توضیح و ارائه دلایل منطقی در مورد اعمالی که انجام داده و تصمیماتی که گرفته است (هیئت استانداردهای حسابداری دولتی امریکا^۳، ۲۰۰۴). مسئولیت پاسخگویی عنصر جدایی‌ناپذیر نظام حکمرانی در جوامع مردم‌سالار است و قدمتی به اندازه قدمت دموکراسی دارد. پذیرش مفهوم مسئولیت پاسخگویی به عنوان مرکز ثقل گزارشگری مالی بخش عمومی از جانب نهادهای استاندارددگذار و تدوین اهداف حسابداری بخش عمومی بر مبنای مفهوم یاد شده در بالا، زمینه طراحی و اجرای نظام حسابداری بخش عمومی متناسب با ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی عمومی را فراهم نموده است (باباجانی، ۱۳۹۷). مفهوم مسئولیت پاسخگویی حجم بالایی از تلاش‌های پژوهشی در علم حسابداری را به خود اختصاص داده و به یکی از اصلی‌ترین کلیدواژه‌های ادبیات حوزه حسابداری بخش عمومی تبدیل شده است.

با در نظر گرفتن اهمیت ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی عمومی، تحلیل ادبیات موضوع در این حوزه به منظور به تصویر کشیدن پیشرفت‌های علمی آن، شناسایی سطح توسعه ادبیات و همچنین گشودن مسیرهای جدید برای تحقیقات آتی ضروری به نظر می‌رسد، همچنین حجم بالای پژوهش‌های انجام شده در این حوزه مبین نیاز به انجام پژوهش‌های مروری به منظور تحلیل و جمع‌بندی تحقیقات با استفاده از روش‌های مروری

مانند تحلیل علم سنجی است افزون بر این تجزیه و تحلیل علم‌سنجی ادبیات حوزه مسئولیت پاسخگویی عمومی به درک بیشتر عوامل زمینه‌ساز اجرای مسئولیت پاسخگویی عمومی و همچنین ارزیابی نحوه اجرای آن کمک می‌کند، بر این اساس شهروندان می‌توانند آرای خود را بر اساس نتایج ارزیابی اجرای مسئولیت پاسخگویی عمومی تعدیل کنند و قانون‌گذاران نیز می‌توانند ساز و کارهای لازم برای ارزیابی پاسخگویان را در قوانین پیش‌بینی کنند. همچنین بخشی از تلاش‌های پژوهشی در خصوص مسئولیت پاسخگویی عمومی مربوط به مدل‌سازی این مفهوم که تجزیه و تحلیل علم‌سنجی از طریق بررسی میزان استناد به هر یک از مقالات میزان اثربخشی پژوهش‌ها را مشخص می‌کند و از این طریق به معرفی پژوهش‌های جریان-ساز و محوری می‌پردازد. بر این اساس، این پژوهش با یک تحلیل علم‌سنجی به مرور ادبیات مسئولیت پاسخگویی عمومی و تحلیل محتوای مقالات در حوزه‌های حسابداری، مدیریت و اقتصاد پرداخته است تا به پرسش‌های زیر پاسخ دهد:

پرسش اول: روند انتشار پژوهش‌ها در حوزه مسئولیت

پاسخگویی عمومی چگونه است؟

پرسش دوم: ساختار استناد پژوهش‌ها در حوزه مسئولیت

پاسخگویی عمومی چگونه است؟

پرسش سوم: جریان‌های اصلی پژوهش در حوزه مسئولیت

پاسخگویی عمومی چیست؟

پرسش چهارم: مضامین نوظهور در پژوهش‌های حوزه

مسئولیت پاسخگویی عمومی چیست؟

به این ترتیب ساختاردهی پژوهش حاضر به این صورت است که در بخش ادبیات موضوع، مروری مختصر در خصوص مفهوم مسئولیت پاسخگویی عمومی انجام شده است. سپس در روش‌شناسی این پژوهش که مبتنی بر روش علم‌سنجی است به تعریف هدف و حوزه این تحلیل، جمع‌آوری داده‌ها، انتخاب روش‌های تحلیل مقالات و در نهایت شیوه گزارش یافته‌ها پرداخته شده است. در بخش یافته‌های پژوهش میزان انتشار و همچنین استنادهای مقالات بررسی و مضامین اصلی شناسایی شده از طریق تحلیل علم-سنجی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. در نهایت، نتیجه‌گیری انجام شده و محدودیت‌های پژوهش مشخص شده است.

مبانی نظری

هدف اساسی گزارشگری مالی در بخش عمومی ایران، کمک به این بخش برای ایفای مسئولیت پاسخگویی در مقابل مردم است، اما هدف گزارشگری مالی در بخش خصوصی ارائه اطلاعات تلخیص و طبقه‌بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیف گسترده‌ای از استفاده‌کنندگان صورت‌های در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع شود، در واقع می‌توان جلب و حفظ اعتماد جامعه را به عنوان بزرگ‌ترین سرمایه هر حکومتی دانست که این سرمایه ارزشمند در گذر زمان و با تلاش صادقانه خرده نظام‌های نظام مسئولیت پاسخگویی در هر دو بخش ایفا و ارزیابی به دست می‌آید.

امروزه در بیشتر کشورهای جهان شاهد رشد فزاینده تلاش‌ها برای پاسخگویی دولت‌ها در قبال مردم هستیم. به طوری که موفقیت بهترین الگوهای حکومت مردم سالار در گروه پاسخگو کردن هیئت حاکمه کشور در مقابل شهروندان و رای‌دهندگان بوده و بدون دستیابی به این مهم کاملاً ناکارآمد خواهند بود، در واقع ایفای مسئولیت پاسخگویی تصویری از برقراری عدالت، برابری، اعتماد و انصاف در ذهن شهروندان ایجاد کرده و تحقق سطوحی از این مفهوم، منجر به استحکام روابط مردم و منصوبان ایشان، کاهش فساد، افزایش قدرت ملی و مشروعیت نظام سیاسی حاکم خواهد شد بنابراین ایفای مسئولیت پاسخگویی عمومی از نشانه‌های حکمرانی مدرن و دموکراتیک است اگر افرادی که قدرت بصورت امانی به آنها سپرده شده در خصوص اعمال، اشتباهات و تصمیم‌گیری‌های خود به آحاد جامعه پاسخگو نباشند، مردم سالاری در حد شعار باقی می‌ماند (بوونز، ۲۰۰۵). ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی یکی اصول اساسی مردم سالاری است و افزون بر کمک به برقراری حاکمیت مطلوب، منجر به بهبود مدیریت نهادهای دولتی می‌شود (روبا و گارسیز^۱، ۲۰۱۹). حکومت‌های مردم سالار به منظور تأیید عملکردشان توسط جامعه نیازمند ایفای مسئولیت پاسخگویی هستند در واقع، ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی به عنوان پل اعتماد میان ملت و دولت قلمداد می‌شود. این واژه مترادفی برای واژه حکمرانی مطلوب فرض شده و به عنوان

چتری برای سایر مفاهیم مانند شفافیت، مسئولیت، یکپارچگی و ... در نظر گرفته می‌شود (کوی و همکاران^۲، ۲۰۰۱).

در فرآیند تحقق مسئولیت پاسخگویی دو گروه اصلی ایفای نقش می‌کنند، گروه اول صاحبان اصلی قدرت یعنی مردم هستند که اداره کشور را برای مدت محدود و به صورت امانت به گروه دوم که مسئولین هستند واگذار می‌کنند. گروه اول را پاسخ‌خواه^۳ و گروه دوم را پاسخ‌گو^۴ می‌نامیم، گزارشگری مالی بر مبنای ایفای مسئولیت پاسخگویی عمومی به معنی گزارشگری مالی به سه گروه اصلی استفاده‌کنندگان (مردم، نمایندگان مردم و سرمایه‌گذاران)، به منظور استفاده در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی است (باباجانی، ۱۳۹۷).

پاسخگویی در بخش عمومی بر اساس این فرض است که تصمیمات مدیران دولتی تاثیر بسزایی بر جوامع دارد، تاثیرپذیری شهروندان از رفتار و تصمیمات مسئولان منجر به تلاش برای هدایت تصمیمات مدیران دولتی در جهت تامین منافع مردم و حصول اطمینان از هم‌جهت بودن تصمیمات مدیران و منافع عمومی می‌شود بنابراین ارتقاء سطح ایفای مسئولیت پاسخگویی متضمن تامین منافع عمومی در هر جامعه‌ای است (متمای و حسن‌پور، ۱۳۹۳).

تئوری زیربنایی ایفای مسئولیت پاسخگویی در گزارشگری مالی بخش عمومی و خصوصی، تئوری نمایندگی است که بر اساس آن نمایندگان در قبال دریافت منابع از کارفرمایان، ملزم به پاسخگویی هستند (مولگان^۵، ۲۰۰۷). مباحث مطرح در تئوری نمایندگی بین مالک و مدیر را می‌توان به بخش عمومی تعمیم داد ولی در بخش عمومی باید به جای روابط مالک و مدیر، روابط مردم و مسئولان را تشریح کرد. دلیل اصلی این امر آن است که در بخش عمومی تامین منابع توسط مردم صورت می‌پذیرد و به شرط ایفای مسئولیت پاسخگویی در اختیار مقامات قرار می‌گیرد در واقع مردم به عنوان صاحبان اصلی کشور منابع را برای تحقق اهداف مشخصی در اختیار مسئولین قرار می‌دهند و نتایج عملکرد مسئولان را مورد ارزیابی قرار می‌دهند (رامزک و دونیک^۶،

پیشینه پژوهش

مقالات حوزه مسئولیت پاسخگویی طیف گسترده‌ای از موضوعات را دربرمی‌گیرد ولی به جرات می‌توان گفت سهم پژوهش‌هایی که به پیشنهاد مدل‌های ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی و همچنین نقد و مقایسه مدل‌ها در دانش‌افزایی بیشتر از سایر پژوهش‌ها بوده است. خلاصه‌ای از پژوهش‌های انجام شده در این حوزه در جدول ۱ نشان داده شده است.

(۱۹۸۷). بیان این نکته ضروری است که این مفهوم، حتی به عنوان هدف اول در تدوین استانداردهای حسابداری بخش خصوصی مورد توجه قرار نگرفته است. چارچوب مفهومی در حسابداری بخش خصوصی بر مبنای مفهوم سودمندی تصمیم تدوین شده است ولی دولت‌ها موظف به ایفای مسئولیت پاسخگویی مالی هستند، به این معنی که محل تامین و مصرف منابع را افشا کنند (دیتنهافر^۱، ۲۰۰۹).

جدول ۱. پیشینه پژوهش

ردیف	پژوهشگر	سال	هدف	نتایج
۱	فقیهی	۱۳۸۱	بررسی تطبیقی نظام های پاسخگویی	پذیرش ایفای مسئولیت پاسخگویی توسط دولت در تمامی کشورهای مورد مطالعه به عنوان یکی از اصول اساسی دموکراسی - پیش بینی سازکارهایی برای ارزیابی نحوه ایفای مسئولیت پاسخگویی در هر دو بعد درونی و بیرونی (حسابرسی داخلی و حسابرسی مستقل)
۲	خانپاشی، زاهدی و الوانی	۱۳۹۰	بررسی ادبیات مفهوم اعتماد	وجود رابطه مثبت و معنی‌دار متغیر پاسخگویی و ارتقاء سطح اعتماد عمومی
۳	ذاکری، اسدی و لطفی	۱۳۹۰	تشریح ایفای مسئولیت پاسخگویی در حکومت حضرت امیر المومنین (ع)	ابعاد نظام جامع و چند وجهی مسئولیت پاسخگویی برای توسعه پاسخگویی و نظارت بر دستگاه بوروکراسی
۴	جامعی	۱۳۹۵	بررسی نحوه ایفای مسئولیت پاسخگویی را در سازمان امور مالیاتی	وجود رابطه معنادار میان مسئولیت پاسخگویی سیستم حسابداری و گزارشگری مالی نظام مالیاتی با افشا حقایق، رعایت حقوق شهروندان، ارائه اطلاعات قابل فهم و تهیه گزارشات
۵	باباجانی و همکاران	۱۴۰۲	شناسایی و اولویت بندی اهداف و نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان گزارش های مالی	عدم کفایت اطلاعات ارائه شده در گزارشگری مالی به منظور ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی و فاصله بسیار زیاد میان وضع موجود و وضعیت مطلوب
۶	تفنگ ساز و همکاران	۱۴۰۳	الگوی بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد و ارزیابی تاثیر آن بر پاسخگویی عملکرد	عوامل موثر بر بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد شامل آموزش کارکنان، ایجاد مرکز هزینه، بانک مرکزی، تدوین استراتژیهای بلندمدت، ترجیح منافع جمعی سازمان، توانایی مدیریت، ثبات شغلی مدیران، ثبت صحیح اسناد، سیاستهای کلان اقتصادی دولت، سیستم حسابداری بهای تمام شده، شاخص ارزیابی عملکرد، طبقه‌بندی فعالیتها، عوامل انسانی، عوامل فنی و فرایندی، عوامل محیطی می باشند- بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد تاثیر معناداری بر پاسخگویی عملکرد ندارد.
۷	کاران ^۲	۲۰۰۳	بررسی بکارگیری استانداردهای حسابداری بخش خصوصی به منظور گزارشگری مالی در بخش عمومی	خدشه دار شدن ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی بود به علت تفاوت اساسی ویژگی های محیطی بخش های خصوصی و عمومی
۸	ریان و ماک ^۳	۲۰۰۶	بررسی نتایج بکارگیری مدل های گزارشگری مالی مبتنی بر سودمندی تصمیم به منظور ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی	از شکست گزارشگری مالی در بخش عمومی (در صورت استفاده از پارادایم سودمندی تصمیم) به دلیل عدم تناسب در شناسایی نقش‌ها
۹	لوک ^۴	۲۰۱۶	بررسی کیفیت ایفای مسئولیت پاسخگویی در انواع مختلف سازمان ها	نتایج حاکی از وسعت بیشتر ایفای مسئولیت پاسخگویی در سازمان هایی که ساختاری دوگانه (سازمان های دارای هر دو هدف اجتماعی و بازرگانی) دارند نسبت به سایر سازمان ها
۱۰	ماسروکی و حساینی ^۵	۲۰۲۲	شناسایی و اولویت بندی نیازهای اطلاعاتی ذینفعان در خصوص مسئولیت پاسخگویی سازمان های غیرانتفاعی	شناسایی نقاط ضعف سازمان های مورد مطالعه در ایفای مسئولیت پاسخگویی
۱۱	یتانو و سورنتینو ^۶	۲۰۲۳	بررسی مقایسه ای مدل های ایفای مسئولیت پاسخگویی در سازمان هایی که	حجم بسیار بالای اطلاعات افشا شده در سازمان‌هایی که اهداف دوگانه دارند در مقایسه با سایر سازمان ها

4. Luke
5. Masruki & Hussainey
6. Yetano & Sorrentino

1. Dittenhofer
2. Karan
3. Ryan & Mack

ردیف	پژوهشگر	سال	هدف	نتایج
۱۲	ساینارو و همکاران ^۱	۲۰۲۵	اهداف دوگانه دارند و مدل‌های مورد استفاده در سایر سازمان‌ها	تاثیر مثبت تکنوژی‌های جدید مانند بلاچین بر ارتقای مسئولیت پاسخگویی خصوصا در ابعاد مهمی مانند حاکمیت شرکتی و پایداری - تکنولوژی با افزایش سرعت انتقال اطلاعات و شفافیت به ایجاد اعتماد در روابط نمایندگی کمک کرده است

روش‌شناسی پژوهش

حجم بسیار زیاد مقالات و مطالعات علمی منتشر شده منجر به دشواری سازماندهی و درک این حجم از مطالعات برای پژوهشگران شده است بنابراین روش‌های موثری به منظور تحلیل و ترکیب داده‌ها با هدف تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد مانند مرور نظام‌مند پیشنهاد شده است (آختر و همکاران^۲، ۲۰۱۹)؛ یکی از زیر مجموعه‌های مرور نظام‌مند ادبیات، روش علم‌سنجی است. عموماً روش علم‌سنجی دو بخش اصلی دارد: ۱. تجزیه و تحلیل عملکرد ۲. ترسیم نقشه‌های دانش. در بخش تحلیل عملکرد، به بررسی اقدامات نویسندگان، کشورها، موسسه‌های علمی و دانشگاه‌ها و سهم هر یک در دانش‌افزایی می‌پردازیم. برای تشخیص ساختار فکری یک حوزه و بررسی روندهای زمانی و موضوعات روز در هر دوره، از نقشه‌های دانش استفاده می‌شود (دانتو و همکاران^۳، ۲۰۲۱). دلایل استفاده از علم‌سنجی در پژوهش عبارت است از:

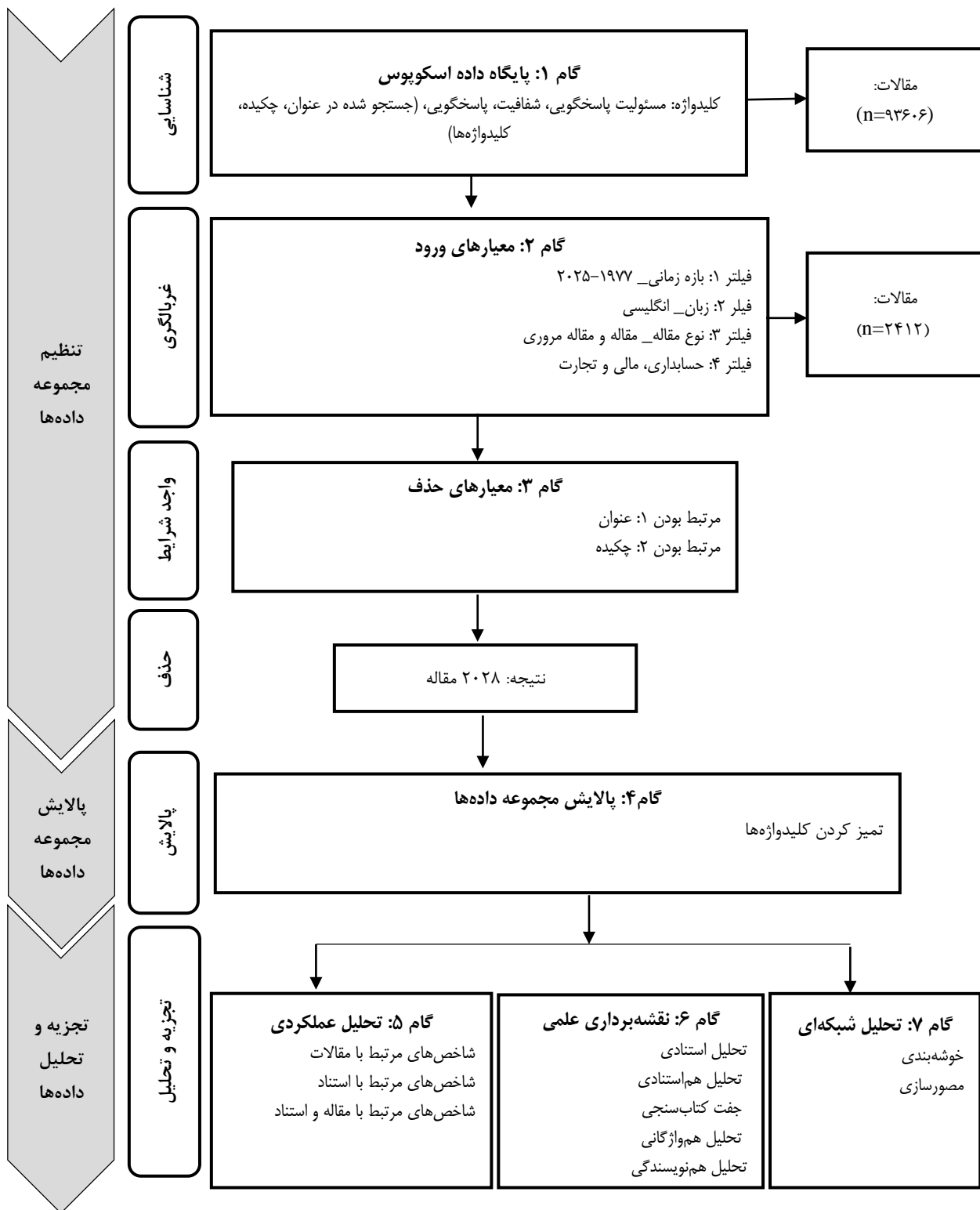
۱. تحلیل ادبیات مسئولیت پاسخگویی
۲. ترسیم حوزه علمی و ساختار آن، به همراه تحلیل شبکه مطالعات قبلی
۳. شناسایی خوشه‌های کلیدی پژوهشی حوزه مسئولیت پاسخگویی

مقاله حاضر بر اساس رویکرد مرور ادبیات با استفاده از روش‌شناسی علم‌سنجی تدوین شده است. این روش‌شناسی یک مرور ادبیات کمی است که ساختارهای فکری و تکامل یک حوزه دانشگاهی معین را ترسیم می‌کند (زوپیک و کاتر^۴، ۲۰۱۵).

مفهوم علم‌سنجی و معرفی نرم افزار VOSVIEWER

در علم‌سنجی از روش‌های آماری و اندازه‌گیری برای تعیین معیارهای رشد و توسعه علوم و سطوح گسترش آنها و تاثیر و اثر آنها در جوامع بشری استفاده می‌شود. این علم در شوری سابق پدید آمد و در کشورهای اروپای شرقی به ویژه مجارستان از این روش برای اندازه‌گیری کمی علوم در سطوح ملی و بین‌المللی موسسات دولتی و خصوصی استفاده شد. طبقات مختلف دانشمندان و متخصصان از جمله مورخان، فلاسفه، جامعه‌شناسان، اقتصاددانان، روان‌شناسان، دانشمندان شاخه‌های مختلف علوم طبیعی و فیزیک، سیاستگذاران و بسیاری دیگر با علم‌سنجی سر و کار دارند. دوبروف^۵ و کارنوا^۶ واژه علم‌سنجی را ابداع کرده و به صورت اندازه‌گیری فرایندهای توسعه علم و بررسی ارتباطات میان اصول علمی تعریف کردند. وینکلر^۷ معتقد است علم‌سنجی علمی است که با تمام جنبه‌های کمی علوم و تحقیقات علمی سر و کار دارد. هدف علم‌سنجی ارزشیابی کمی آخرین پیشرفت‌های هر مطلب علمی بنیادی و عوامل موثر در گسترش مستمر فعالیت‌های پژوهشی در آن زمینه خاص است. یک روش جدید برای عینی‌سازی تشابهات بین اشیاء، استوار بر ایده مشابهت تحلیل‌های متجانس است. VOS در درجه اول برای تجزیه و تحلیل شبکه‌های علم‌سنجی در نظر گرفته شده است. نمونه‌های مختلفی از نقشه‌ها به وسیله VOS ایجاد شده است مانند: مجلات، دامنه‌های کاربردی مجله، صفحات شخصی دانشگاه، مجلات پژوهشی و فهرست‌های موضوعی وب آف ساینس، VOSVIEWER برنامه‌ای برای ایجاد نقشه‌های نویسندگان یا نشریات بر اساس داده‌های هم‌استادی یا ایجاد نقشه کلید واژه‌ها بر اساس داده‌های هم‌رخدادی است. برای ساخت یک نقشه، VOSVIEWER تکنیک ترسیم VOS را به کار می‌برد که بر عینی‌سازی مشابهت‌ها متکی است (قدیمی و نیازمند، ۱۳۹۲).

1. Secinaro et al
2. Akhter et al
3. Donthu et al
4. Zupic & Cater
5. Dobrov
6. Karrenoi
7. Vinkler

شکل ۱. روش‌شناسی پژوهش

این امکان را می‌دهد که مجموعه مقالات را بر اساس معیارهای خاصی در هر مرحله غربال کنیم (موهر و همکاران، ۲۰۰۹). پایگاه داده Scopus به دلیل قابل اعتماد بودن، جامعیت و استفاده غالب

تنظیم مجموعه داده‌ها

بر اساس پروتکل پژوهش، مرحله اول شامل تنظیم مجموعه داده است. در این مرحله از الگوریتم Prisma استفاده شده است که

نقشه برداری علمی روابط بین مؤلفه‌های مطالعه را بررسی می‌کند، این معیار تحلیل ساختارهای فکری حوزه دانشگاهی را ارائه می‌دهد (زوپیگ و کاتر، ۲۰۱۵) و شامل تجزیه و تحلیل استناد، تجزیه و تحلیل استنادی، جفت کتاب‌سنجی، تجزیه و تحلیل هم واژگانی، و تحلیل هم نویسندگی است.

تجزیه و تحلیل شبکه، ارزیابی‌های علم‌سنجی را تقویت می‌دهد. این تجزیه و تحلیل اهمیت نسبی مؤلفه‌های مقالات را نشان می‌دهد که ممکن است در دو تحلیل قبلی منعکس نشده باشد (دانتهو و همکاران، ۲۰۲۱). این شاخص شامل خوشه‌بندی و تجسم است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های این پژوهش مبتنی بر سه سطح تحلیل است. نخست، این پژوهش تحلیل عملکردی را بررسی کرده است. در سطح دوم، ساختارهای مفهومی این مقالات ارائه شده و در نهایت با استفاده از تحلیل شبکه‌ای، روندهای نوظهور مطرح شده است.

تحلیل عملکردی

در ادامه، نتایج مربوط به تحلیل عملکردی در قالب شاخص‌های مرتبط با مقاله و شاخص‌های مرتبط با استناد ارائه شده است.

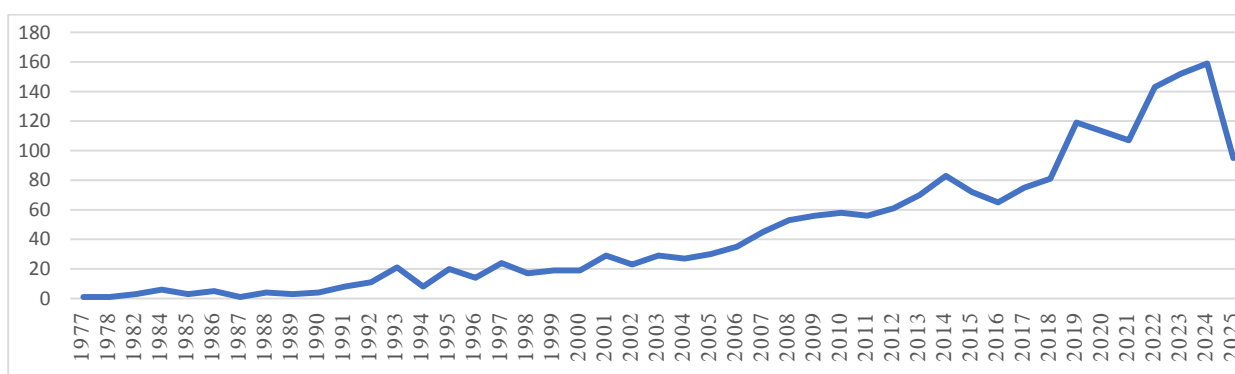
شاخص‌های مرتبط با مقاله

تعداد مقالات در سال: شکل ۲ وضعیت انتشار مقالات در حوزه مسئولیت پاسخگویی را از سال ۱۹۷۷ تا ۲۰۲۵ نشان می‌دهد. نخستین مقاله در سال ۱۹۷۷ توسط میگل و همکاران^۵ منتشر شده است. همانطور که در شکل ۲ نیز مشخص است؛ روند انتشار مقالات طی ده سال گذشته رشد چشمگیری داشته است و کمابیش ۵۸ درصد مقالات در این دوره و ۳۲ درصد مقالات در ۵ سال اخیر منتشر شده است. همچنین همانطور که مشاهده می‌کنید تعداد تحقیقات انجام شده در حوزه مسئولیت تا سال ۲۰۰۸ تعداد مقالات بسیار کم بوده است اما بحران مالی ۲۰۰۸ منجر به رونق مطالعات حوزه مسئولیت پاسخگویی شده است. نتایج تجزیه و تحلیل روند انتشار مقالات مبین تاثیر بسیار زیاد پاندمی کووید ۱۹ روند انتشار مقالات این حوزه است زیرا همواره در خلال سال‌های وقوع بحران‌ها انتظارات مردم از مسئولان در خصوص پاسخگویی و شفافیت افزایش می‌یابد.

در مطالعات علم‌سنجی برای حوزه‌های مختلف دانشگاهی برای بررسی ادبیات انتخاب شده است. افزون بر این، این پایگاه داده، داده‌های تمیزتری (بدون تکرار) ارائه می‌دهد (استوزی و همکاران^۱، ۲۰۱۷). سپس جستجوی نخستین برای یافتن مقالات مرتبط با حوزه پژوهش انجام شد. برای انجام این مطالعه، عبارت‌های «مسئولیت پاسخگویی، شفافیت و مسئولیت پذیری» جستجو شد. جستجو در عناوین، چکیده‌ها و کلمات کلیدی اسناد در پایگاه داده اسکوپوس انجام شده است. جستجوی اولیه منجر به شناسایی ۹۳۶۰۶ مقاله شد که شامل عبارت‌های «مسئولیت پاسخگویی، شفافیت، مسئولیت پذیری^۲» بدون هیچ محدودیتی بودند. در ادامه معیارهای ورود مشخص شد. ابتدا، بازه زمانی از ۱۹۷۷ تا آوریل ۲۰۲۵ (تا زمان پژوهش) متغیر در نظر گرفته شد. دوم، تنها مقالات منتشر شده به زبان انگلیسی فیلتر شده است. سوم، ما نوع مقاله را تنها مقالات منتشر شده و مقالات مروری در نظر گرفتیم. چهارم، مقالات در حوزه‌های پژوهشی حسابداری، اقتصاد و تجارت فیلتر شده است زیرا هدف ما توسعه ساختارهای فکری در این سه حوزه است. مرحله غربالگری منجر به انتخاب ۲۴۱۲ مقاله شد. پس از غربالگری مقالات خام، معیارهای خروج در نظر گرفته شد. برای اطمینان بیشتر از ارتباط سند، عناوین و چکیده‌های ۲۴۱۲ مقاله مطالعه شد و ۳۸۴ مقاله را که هدف پژوهش را دنبال نمی‌کردند، حذف شد. در نهایت ۲۰۲۸ مقاله در تحلیل نهایی قرار داده شد.

تجزیه و تحلیل مجموعه داده

بر اساس پروتکل پژوهش، مرحله سوم شامل تجزیه و تحلیل داده‌ها است که به این منظور از جعبه ابزار ارائه شده توسط دانتهو و همکاران^۳ (۲۰۲۱) استفاده شده است. این جعبه ابزار در سه دسته ارائه شده است: ۱- تجزیه و تحلیل عملکردی، ۲- نقشه برداری علمی و (۳) تجزیه و تحلیل شبکه. تجزیه و تحلیل عملکردی مشخصه تحقیقات علم‌سنجی است و ماهیت آن توصیفی است (دانتهو و همکاران، ۲۰۲۰). این شاخص، تحقیقات و انتشارات مؤلفه‌های پژوهشی، از جمله پژوهشگران، مجلات، وابستگی‌ها و کشورها را در یک رشته دانشگاهی مشخص ارزیابی می‌کند (کوبو و همکاران^۴، ۲۰۱۱). تجزیه و تحلیل عملکردی شامل معیارهای مربوط به انتشار، معیارهای مربوط به استناد و معیارهای مربوط به استناد و انتشار است.

شکل ۲. وضعیت انتشار مقالات

بهره‌وری سال‌های فعال در انتشار: این شاخص از

تقسیم تعداد کل مقالات منتشر شده به سال‌های فعال در انتشار مقاله حاصل می‌شود. بر این اساس، به طور میانگین، تعداد ۴۶ مقاله به صورت سالانه منتشر شده است.

شاخص مرتبط با استناد

کل استنادات: وضعیت استنادات پژوهش‌های حوزه مسئولیت پاسخگویی در شکل ۳ از سال ۱۹۷۷ تا ۲۰۲۵ نشان داده است. همانطور که در شکل ۳ نشان داده شده است، مقالات این حوزه در سال‌های اخیر با کاهش استنادات مواجه بوده در حالی که روند انتشار مقالات (شکل ۲) روند افزایشی داشته است. بیشترین میزان این شاخص مربوط به سال ۲۰۰۹ بوده و نشان‌دهنده تاثیر مثبت وقوع بحران اقتصادی با اهتمام بیشتر به ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی است.

تعداد نویسندگان مشارکت‌کننده: این شاخص، تعداد

کل نویسندگان مشارکت‌کننده در انتشار مقاله را نشان می‌دهد. بر مبنای این شاخص، تعداد ۳۱۵۱ نویسنده مشارکت داشته‌اند.

تعداد مقالات تک نویسنده: این شاخص تعداد کل

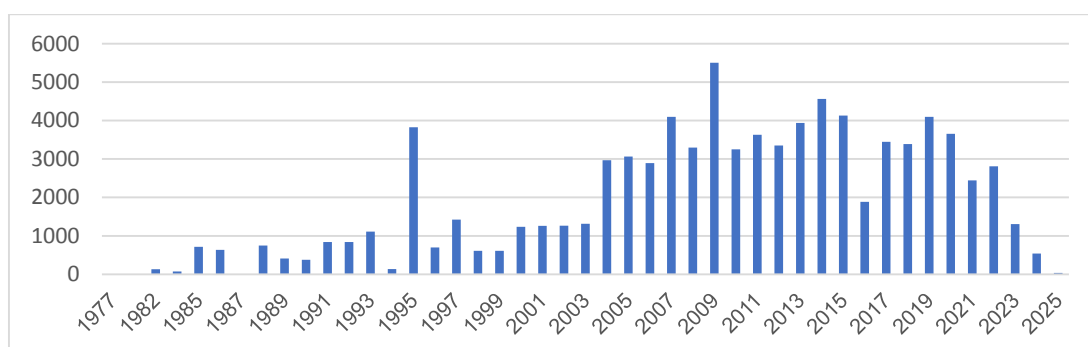
مقالات تک نویسنده را مشخص می‌کند. بر مبنای این شاخص، تعداد ۵۸۹ مقاله تک نویسنده بودند.

مقالات هم‌نویسنده: این شاخص تعداد کل مقالات با چند

نویسنده را اندازه‌گیری می‌کند. بر مبنای این شاخص تعداد ۱۴۳۹ مقاله حداقل دو نویسنده داشته است.

تعداد سال‌های فعال در انتشار مقاله: این شاخص تعداد

سال‌هایی که در آن‌ها مقاله منتشر شده است، اندازه می‌گیرد. بر مبنای این شاخص، تعداد سال‌های فعال در انتشار مقاله ۴۵ سال است به عبارت دیگر، حداقل یک مقاله در رابطه با مسئولیت پاسخگویی در این سال‌ها منتشر شده است.

شکل ۳. وضعیت استناد مقالات

شاخص‌های مرتبط با استناد و مقاله

تعداد مقالات استناد شده

این شاخص تعداد مقالات استناد شده را اندازه‌گیری می‌کند. بر مبنای این شاخص، تعداد ۱۸۶۴ مقاله حداقل یک استناد داشته‌اند. مقالات پر استناد بیشتر مربوط به سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰ هستند.

نسبت مقالات استناد شده

این شاخص به صورت ذیل اندازه‌گیری می‌شود:

$$\text{نسبت مقالات استناد شده} = \frac{\text{تعداد مقالات استناد شده}}{\text{تعداد کل مقالات}}$$

نقشه‌برداری علمی

در ادامه نتایج نقشه‌برداری علمی ارائه شده است. **تحلیل استنادی:** تحلیل استنادی روابط فکری بین مقالات را هنگامی که یک مقاله، مقاله دیگری را استناد می‌کند، نشان می‌دهد (آپیو، مینین و سارونی^۱، ۲۰۱۴). این معیار مقالات با بیشترین استناد و اثربخش‌ترین پژوهشگران در حوزه مسئولیت پاسخگویی را نشان می‌دهد. به صورت دقیق‌تر، جدول ۱، تعداد ۱۰ مقاله پر استناد را با حداقل ۶۱۸ استناد نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌کنید مقاله تدوین شده توسط هود^۲ (۱۹۹۵) با ۲۶۳۷ استناد، پر استنادترین مقاله حوزه مسئولیت پاسخگویی در پایگاه اسکوپوس شناخته می‌شود در این مقاله نویسنده به بررسی پارادایم مدیریت عمومی نوین که نقطه عطفی در توسعه مبانی نظری مسئولیت پاسخگویی محسوب می‌شود، پرداخته است.

بر این اساس، مقدار این شاخص، ۰/۹۱ است. هرچه این مقدار به یک نزدیک‌تر باشد نشان می‌دهد که مقالات بیشتری استناد شده‌اند. از این رو، ۹۱ درصد مقالات حوزه مسئولیت پاسخگویی استناد شده‌اند.

استناد به ازای هر مقاله استناد شده

این شاخص به صورت زیر اندازه‌گیری می‌شود:

$$\text{کل استنادات} = \frac{\text{استناد به ازای هر مقاله استناد شده}}{\text{تعداد مقالات استناد شده}}$$

بر این اساس، مقدار این شاخص، ۴۳ است. به عبارت دیگر به صورت میانگین مقالات استناد شده ۴۳ استناد خورده است.

جدول ۲. تعداد ۱۰ مقاله پر استناد

رتبه	عنوان	نام نویسندگان	سال	نام مجله	استنادات
۱	The "new public management" in the 1980s: Variations on a theme	Hood, C	1995	Accounting, Organizations and Society	2637
۲	Good education in an age of measurement: On the need to reconnect with the question of purpose in education	Biesta, G	2009	Educational Assessment, Evaluation and Accountability	946
۳	Determinants of corporate social responsibility disclosure ratings by Spanish listed firms	Reverte, C	2009	Journal of Business Ethics	881
۴	Accounting systems and systems of accountability - understanding accounting practices in their organisational contexts	Roberts, J; Scapens, R	1985	Accounting, Organizations and Society	698
۵	The chameleon of accountability: Forms and discourses	Sinclair, A	1995	Accounting, Organizations and Society	686
۶	CSR reporting practices and the quality of disclosure: An empirical analysis	Michelon, G ; Pilonato, S; Ricceri, F	2015	Critical Perspectives on Accounting	662
۷	The impact of environmental, social, and governance disclosure on firm value: The role of CEO power	Li, Y ; Gong, M ; Zhang, X ; Koh, L	2018	British Accounting Review	638
۸	A methodology for analysing and evaluating narratives in annual reports: A comprehensive descriptive profile and metrics for disclosure quality attributes	Beattie, V ; McInnes, B ; Fearnley, S	2004	Accounting Forum	624
۹	The possibilities of accountability	Roberts, J	1991	Accounting, Organizations and Society	622
۱۰	Accounting and the examination: A genealogy of disciplinary power	Hoskin, K W; Macve, R.	1986	Accounting, Organizations and Society	618

نخست قرار گرفته است؛ پر استنادترین پژوهش این پژوهشگر در سال ۱۹۹۲ منتشر شده و مربوط به بررسی تاثیر ایفای مسئولیت پاسخگویی و شفافیت بر رابطه علم حسابداری با محیط است. همچنین لازم به توضیح است که پژوهش‌های

جدول ۳ اثربخش‌ترین پژوهشگران را از نقطه نظر استنادات نشان می‌دهد. اثربخشی پژوهشگران از طریق تعداد مقالات منتشر شده و استنادات دریافت شده مشخص می‌شوند. همانطور که مشاهده می‌کنید گری با ۱۱ مقاله و ۱۸۶۲ استناد در رتبه

رویه‌های عمل در خصوص ایفای مسئولیت پاسخگویی است و برجسته‌ترین مقالات در این خصوص مقاله آرنمان و اودیر^۲ (۲۰۰۶) و اودیر و بومسما^۳ (۲۰۱۵) هستند. بررسی نظام‌مند ادبیات مسئولیت پاسخگویی نشان‌دهنده این است که محققین در مطالعات خود با هدف کشف و پیشنهاد بهترین رویه‌های عمل در خصوص ایفای مسئولیت پاسخگویی، سازمان‌های بخش سوم (سازمان‌های مردم‌نهاد^۴) را مورد بررسی قرار دادند. آرنمان و اودیر (۲۰۰۶) مبانی نظری ایفای مسئولیت پاسخگویی در سازمان‌های مردم‌نهاد را توسعه داده و از نقطه‌نظر تئوریک لزوم پاسخگویی اداره‌کنندگان سازمان‌های مردم‌نهاد را اثبات کردند، همچنین آنها مدل اندازه‌گیری ایفای مسئولیت پاسخگویی در سازمان‌های مردم‌نهاد را پیشنهاد کردند. مطالعات دسته‌بندی شده در خوشه دوم (رنگ قرمز) مطالعاتی هستند که به بررسی محدودیت‌ها و موانعی که در مسیر ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی را مورد نقد و بررسی قرار دادند. رابرتز^۵ (۱۹۹۱) تأثیرات مثبت و منفی ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی بر روابط فی‌مابین افراد را مورد بررسی قرار داده و استدلال می‌کند مسئولیت پاسخگویی در عصر حاضر در میان ریسک‌های اخلاقی و فنی بنا شده است.

بررسی روابط فی‌ما بین حسابداری و ایفای مسئولیت پاسخگویی در خوشه سوم (رنگ آبی) دسته‌بندی شده است. در خوشه سوم پژوهشگرانی مثل دیلارد و ویناری^۶ (۲۰۱۹) به طرح مباحث انتقادی در خصوص اینکه آیا باید حسابداری در خدمت ایفای مسئولیت پاسخگویی بوده و بر مبنای این مفهوم رویه‌ها و استانداردها تدوین شوند یا اینکه مسئولین پاسخگویی باید در خدمت اعتلای علم حسابداری باشد، پرداخته‌اند. همچنین نقش مسئولیت پاسخگویی در معرفی هر چه بیشتر علم حسابداری به شهروندان و سیاست‌مداران و پیرو آن حضور دانش‌آموخته‌گان این رشته در ارکان سیاسی کشورها و از سوی دیگر کمک علم حسابداری به ایفا و علم حسابداری به ارزیابی مسئولیت پاسخگویی مورد بررسی قرار گرفته است. مطالعات خوشه چهارم (رنگ سبز) به بررسی کفایت افشاء در ایفای مسئولیت پاسخگویی و حداقل اطلاعات گزارشگری مالی از منظر پاسخ‌خواهان پرداخته‌اند. اولیوبرا و بومسما (۲۰۱۱) روندهای نوظهور گزارشگری مالی در خصوص ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی را مورد نقد و بررسی قرار دادند. آنها مسئولیت پاسخگویی را یک قرارداد اجتماعی معرفی و به عنوان یک عامل تقویت‌کننده اعتماد فی‌ما بین رای‌دهندگان و حاکمان دانستند.

انجام شده توسط پژوهشگران پر استناد بیشتر مربوط به پیشنهاد مدل‌های جدید و مطالعات تطبیقی شیوه ایفا مسئولیت پاسخگویی در کشورها و سازمان‌ها مختلف است. از منظر تعداد مقالات نیز پارکر به عنوان پرکارترین پژوهشگر، شناخته می‌شود که پر استنادترین مقاله منتشر شده از پارکر مربوط به بررسی اثرات اجتماعی ایفای مسئولیت پاسخگویی است.

جدول ۳. اثر بخشی پژوهشگران

رتبه	نویسنده	کل مقالات	کل استنادات
1	Gray, R	11	1862
2	Odwyer, B	14	1839
3	Adams, C	10	1518
4	Bebbington, J	11	1468
5	Parker, L	20	1425

جدول ۴ اثر بخش‌ترین مجلات را از نقطه نظر انتشار مقالات حوزه مسئولیت پاسخگویی را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌کنید مجلات تخصصی حوزه حسابداری بخش عمومی دارای رتبه‌های بالاتر هستند.

جدول ۴. اثر بخشی مجلات

نام مجله	تعداد انتشار
Accounting, Auditing and Accountability Journal	334
Critical Perspectives on Accounting	208
Journal of Business Ethics	186
Financial Accountability and Management	155
Accounting, Organizations and Society	93
Meditari Accountancy Research	75
Educational Assessment, Evaluation and Accountability	69
Accounting Forum	65
Accounting History	64
Journal of Public Budgeting, Accounting and Financial Management	62

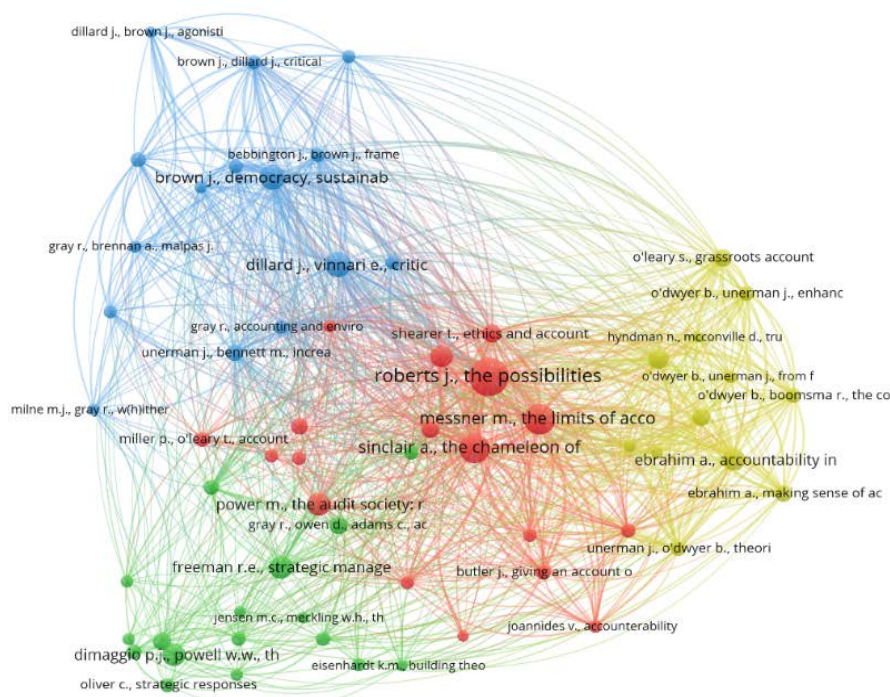
تحلیل هم‌استنادی: این تکنیک به شناسایی مقالاتی که

در چندین منبع دیگر استناد شده‌اند، کمک می‌کند و فرض بر این است که این مقالات مضامین مشابهی دارند (هورلند^۱، ۲۰۱۳). همچنین این تکنیک به آشکار ساختن ساختارهای فکری یک حوزه مطالعاتی کمک می‌کند (دانتهو و همکاران، ۲۰۲۱). از ۸۶۵۶۳ مقاله استناد شده در ۲۰۲۸ مقاله، تعداد ۴۲ مقاله، آستانه حداقل ۳۰ مرجع استناد شده را برآورده کردند و در چهار خوشه، طبقه‌بندی شدند (شکل ۴ را ببینید).

پژوهش‌های خوشه اول که با رنگ زرد مشخص شده، مربوط به پژوهش‌های انجام شده در خصوص پیشنهاد بهترین

4. NGO
5. Roberts
6. Dillard & Vinary

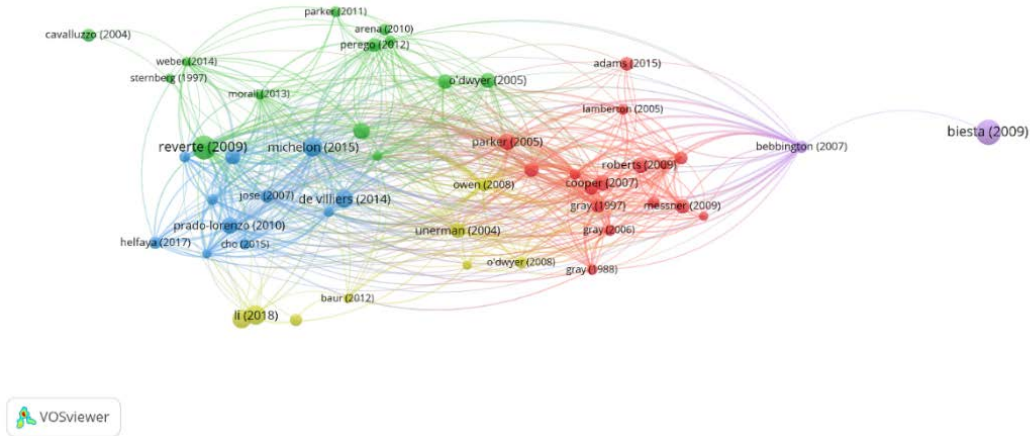
1. Hjørland,
2. Unerman & Odwyer
3. Odwyer & Boomsma

شکل ۴. تحلیل هم‌استنادی

مطالعات خوشه سوم (رنگ سبز) به بررسی کفایت افشاء در ایفای مسئولیت پاسخگویی و حداقل اطلاعات گزارشگری مالی از منظر پاسخ‌خواهان پرداخته‌اند که در تحلیل هم‌استنادی مورد بررسی قرار گرفت. مقالات دسته‌بندی شده در خوشه چهارم (رنگ زرد) به بررسی و جمع‌بندی دیدگاه‌های پژوهشگران در خصوص اثرات ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی پرداخته‌اند. لی^۲ (۲۰۰۸) ایفای مسئولیت پاسخگویی را بر افزایش ارزش شرکت بسیار موثر دانسته و چانونتاپیپات^۳ (۲۰۱۸) ایفای مسئولیت پاسخگویی را در راستای تلاش برای ایجاد اعتماد فی ما بین پاسخگویان و پاسخ‌خواهان را موثر دانسته است. مطالعات طبقه‌بندی شده در خوشه پنجم (آبی) نیز انواع مدل‌های ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی در کشورها و جوامع گوناگون را بررسی و نقاط ضعف و قوت هر کدام از مدل‌ها را مورد نقد و ارزیابی قرار داده است.

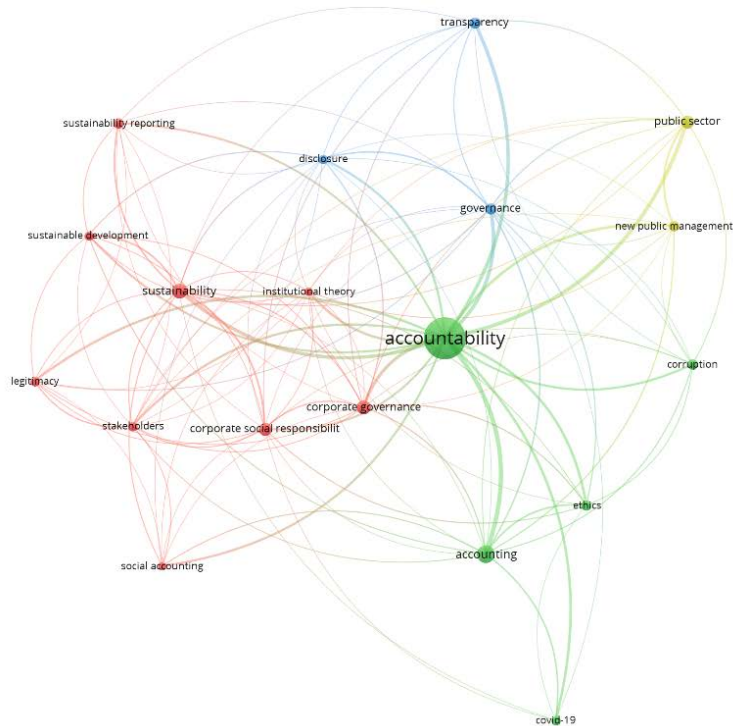
جفت کتاب‌سنجی: در این تکنیک فرض بر این است مقالاتی که مراجع مشابهی را به اشتراک می‌گذارند، محتوای مشابهی دارند. هرچه کتابشناسی دو مقاله با یکدیگر همپوشانی داشته باشد، پیوند بین آن‌ها قوی‌تر است (زوویک و کاتر، ۲۰۱۵). از تعداد ۲۰۲۸ مقاله، ۶۲ مقاله با حداقل ۲۰۰ استناد در تجزیه و تحلیل استفاده شد و در پنج خوشه، گروه‌بندی شد (شکل ۵ را ببینید). مطالعات خوشه اول (رنگ بنفش) در خصوص رابطه علم حسابداری و مسئولیت پاسخگویی است که در تحلیل هم‌استنادی مورد بحث و بررسی قرار گرفت. مطالعات دسته‌بندی شده در خوشه دوم که با رنگ قرمز مشخص شده، به بررسی ارزیابی مسئولیت پاسخگویی پرداخته‌اند. لوی^۱ (۱۹۹۴) نقش حسابرس در نظام پاسخگویی را مورد مطالعه قرار داده است. لوی بدین منظور نقش حسابرس در ارتقاء کیفیت ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی شرکت‌های کشاورزی را مورد مطالعه قرار داده است.

شکل ۵. جفت کتاب‌سنجی

(زوییک و کاتر، ۲۰۱۵). فرض بر این است که کلمات کلیدی بیشتر در مقالات به صورت همزمان وجود دارند، محتوای مشابهی دارند. از ۴۴۸۶ کلمه کلیدی نویسنده، ۴۰ کلمه کلیدی با حداقل ۲۰ تکرار در تجزیه و تحلیل استفاده شد (شکل ۶ را ببینید).

تحلیل هم‌واژگانی: در حالی که تحلیل استنادی، تحلیل هم‌استنادی، و جفت کتاب‌سنجی بر مقالات متمرکز است، تحلیل هم‌واژگانی برای نقشه‌برداری علمی از «کلمات» متمرکز است (دانتهو و همکاران، ۲۰۲۱). این تکنیک از کلمات کلیدی برای ایجاد ساختار مفهومی حوزه مطالعاتی استفاده می‌کند

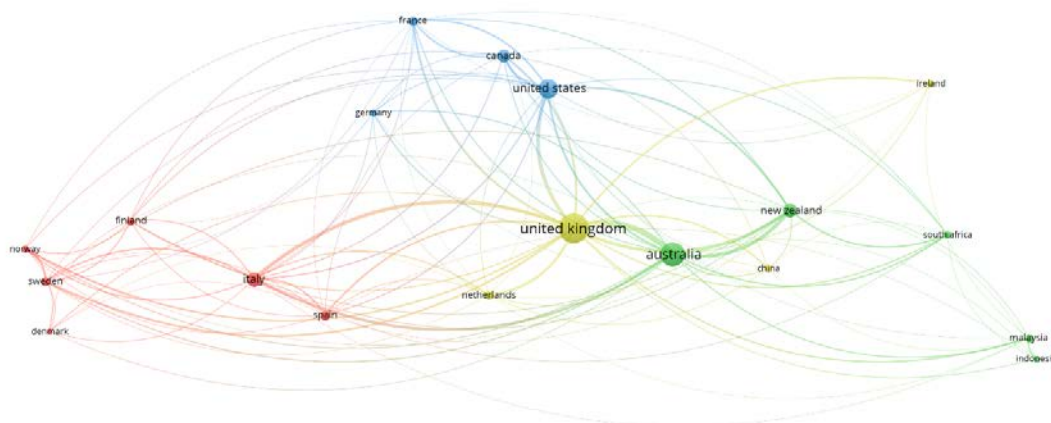

شکل ۶. تحلیل هم‌واژگانی

پاسخگویی بر سودآوری و افزایش ارزش شرکت‌ها را دارد. بخش چشمگیری از پژوهش‌ها نیز به تلاش‌های پژوهشگران در جهت تجزیه و تحلیل رابطه کیفیت ایفای مسئولیت پاسخگویی بر کنترل و مدیریت بحران‌هایی مانند پاندمی کووید ۱۹ اختصاص داشته است.

تحلیل هم‌نویسندگی: این تکنیک به بررسی روابط بین نویسندگان و وابستگی بین آن‌ها (مؤسسه و کشور) در یک زمینه مطالعاتی می‌پردازد (دانتهو و همکاران، ۲۰۲۱). این تکنیک به بررسی همکاری فکری بین دو یا چند کشور در انتشار مقاله می‌پردازد. از بین کشورهای جهان، ۱۸ کشور با انتشار حداقل ۲۰ مقاله حضور دارند (شکل ۷ را ببینید).

تجزیه و تحلیل کلمات کلیدی نشان دهنده چند نکته بسیار مهم است: اول اینکه رمازرها (بیت‌کوین)، فین‌تک، بلاک‌چین و هوش مصنوعی وارد ادبیات پژوهش حوزه مسئولیت پاسخگویی شده و با اقبال روز افزون محققین مواجه شده است بطوریکه ۱۴ درصد کل استنادات ۵ سال اخیر مربوط به گرایش‌های نوظهور است، سسینارو و همکاران (۲۰۲۵) تاثیر فناوری‌های نوین مانند بلاکچین و هوش مصنوعی را بر مسئولیت پاسخگویی مورد بررسی قرار داده و تغییرات بنیادین در ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی را پیش‌بینی کرده‌اند. همچنین کلیدواژه‌های افشاء، شفافیت، حاکمیت شرکتی و فساد مالی در بسیاری از پژوهش‌ها نقش محوری داشته است که مبین تاثیر ایفای مسئولیت

شکل ۷. تحلیل هم‌نویسندگی

دهه اخیر مرور شده است. دوم، از دیدگاه عملکردی به بررسی شاخص‌های مرتبط با مقاله، شاخص‌های مرتبط با استناد و شاخص‌های مرتبط با مقاله و استناد با یکدیگر پرداخته شده است. همچنین، نقش‌برداری علمی مقالات این حوزه از طریق تحلیل استنادی، تحلیل هم‌استنادی، تحلیل هم‌نویسندگی و تحلیل هم‌واژگانی صورت گرفته است. در نهایت، خوشه‌بندی و تحلیل محتوای مقالات این حوزه انجام شده است.

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هدف از این پژوهش مرور ادبیات حوزه مسئولیت پاسخگویی با استفاده روش علم‌سنجی در پایگاه داده اسکوپوس در مجلات حسابداری، مالی و تجارت بین سال‌های ۱۹۷۷ تا سال ۲۰۲۵ بوده است. در مجموع تعداد ۲۰۲۸ مقاله به منظور مرور ادبیات انتخاب شده است. در این پژوهش نخست نحوه تکامل ادبیات این حوزه از طریق تحلیل علم‌سنجی در چهار

به پیشرفت‌های برخی کشورها در بکارگیری هوش مصنوعی در گزارشگری مالی انتظار می‌رود بخشی از پژوهش‌های آتی به مطالعات تطبیقی در خصوص مقایسه عملکرد و میزان موفقیت دولت‌های مختلف در ایفای مسئولیت پاسخگویی عمومی با استفاده از هوش مصنوعی و تاثیر هوش مصنوعی و بلاک‌چین بر بهای تمام شده گزارشگری مالی بخش عمومی اختصاص یابد.

بر اساس نتایج پژوهش حاضر پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

۱- پیشنهاد می‌شود سایر روش‌های مطالعات مروری، از جمله مرور نظام‌مند ادبیات با رویکردهای فراتحلیل و فراترکیب و همچنین مطالعات تطبیقی، موردی و تحلیل شبکه‌ای پیشرفته با هدف بررسی دانش افزایی-های صورت گرفته در حوزه ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی عمومی انجام شود.

۲- با توجه به لزوم توجه به رویکردهای نوظهور پیشنهاد می‌شود استفاده از هوش مصنوعی و بلاک‌چین در گزارشگری مالی بخش عمومی ایران امکان‌سنجی و نتایج به نهادهای علمی و حرفه‌ای گزارش شود.

۳- با توجه به تاثیر گزارشگری پایداری، محیط زیست و تغییر اقلیم بر روند پژوهش‌های بخش عمومی و همچنین ارتباط مستقیم این لاین پژوهشی با ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی عمومی پیشنهاد می‌شود مرور علم‌سنجی یا مرور نظام‌مند ادبیات حوزه مسئولیت پاسخگویی از منظر گزارشگری پایداری تدوین شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول: نظارت بر پژوهش

نویسنده دوم: تهیه و آماده‌سازی نمونه‌ها، انجام آزمایش و گردآوری داده‌ها، انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها، تحلیل و تفسیر اطلاعات و نتایج، تهیه پیشنویس مقاله

نخست، تحلیل عملکرد برای پاسخ به دو پرسش اول پژوهش صورت گرفت. همانطور که یافته‌های تحلیل عملکرد نشان داد، از زمان ارائه مفهوم «مسئولیت پاسخگویی»، روند انتشارات در این زمینه رو به بالا بوده است.

دوم، هم استنادی و جفت کتاب‌سنجی برای بررسی پرسش سوم پژوهش اجرا شده‌اند. نتایج بیانگر وجود پنج جریان اصلی پژوهش در حوزه مسئولیت پاسخگویی است که عبارتند از:

- رابطه علم حسابداری و مسئولیت پاسخگویی
 - ارزیابی مسئولیت پاسخگویی
 - کفایت افشاء در ایفای مسئولیت پاسخگویی و حداقل اطلاعات گزارشگری مالی
 - جمع‌بندی دیدگاه‌های محققین در خصوص اثرات ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی
 - انواع مدل‌های ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی
- سوم، ورود رمزارزها (بیت‌کوین)، هوش مصنوعی، فناوری مالی (فین تک) و بلاک‌چین به ادبیات حوزه مسئولیت پاسخگویی و اقبال روز افزون پژوهشگران به این لاین پژوهشی، همچنین نقش محوری کلید واژه مدیریت عمومی نوین در بسیاری از مقالات است که مبین تاثیر این پارادایم بر توسعه مسئولیت پاسخگویی است.

با توجه به نتایج پژوهش‌ها، این حوزه در حین و بعد از پایان پاندمی کوید ۱۹ که دایر بر ارزیابی میزان پاسخگویی دولت‌ها در برابر ملت‌ها بود، انتظار می‌رود به هنگامه وقوع بحران، دولت‌ها بر اساس مبانی نظری مسئولیت پاسخگویی، با شفافیت بیشتر و افزایش حجم و کیفیت افشاء اطلاعات به دنبال اقتناع افکار عمومی باشند زیرا پاسخگویی به مردم و حفظ آرامش روانی جامعه به عنوان بخشی از مدیریت بحران تلقی می‌شود، همچنین در حوزه سیاست‌گذاری و تصویب قوانین انتظار می‌رود شاهد هموارتر شدن مسیر گزارشگری مالی در بخش عمومی باشیم.

انتظار می‌رود روند آتی تحقیقات حوزه مسئولیت پاسخگویی به سمت گرایش‌های نوظهور مانند تاثیر هوش-مصنوعی بر ایفا و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی متمایل شود همچنین تاثیر هوش مصنوعی و بلاک‌چین بر ارتقاء خرده‌نظام-های نظام پاسخگویی مورد توجه خواهد بود. همچنین با توجه

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

مقاله حاضر از حمایت مالی برخوردار نیست.

سپاسگزاری

از آقای دکتر مجتبی عالی فامیان به خاطر بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می‌شود.
از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

References

- Akhter, S; Pauyo, T. and Khan, M. (2019). What is the difference between a systematic review and a meta-analysis? *Basic methods handbook for clinical orthopaedic research: apractical guide and case based research approach*, 15(2), 331-342.
<https://doi.org/12.1118/s11158-018-1340-0>
- Appio, F. P; Cesaroni, F; and Di Minin, A. (2014). Visualizing the structure and bridges of the intellectual property management and strategy literature: a document co-citation analysis. *Scientometrics*, 10(1), 623-661.
<https://doi.org/10.1007/s11192-014-1329-0>
- Babajani, J. (2018). Advanced Public Sector Accounting with a Multi-Level Financial Reporting Approach. *Tehran: Allameh Tabatabaei University*, Second Edition, 612-616. (In Persian).
<https://lib.ui.ac.ir/dl/search/default.aspx?Term=131985&Field=0&DTC=1>
- Bovens, M. (2005). Public Accountability. In E. Ferlie, L. Lynne, & C. Pollitt (eds.). *The Oxford Handbook of Public Management* (pp. 182–208). *Oxford: Oxford University Press*.
<https://doi.org/12.1325/s11341-018-1560-0>
- Channuntapipat, C. (2018). Assurance for service organisations: contextualising accountability and trust. *Managerial Auditing Journal*, 33(4), 340-359.
<https://doi.org/10.1128/s11375-018-1350-0>
- Cobo, M. J; López-Herrera, A. G; Herrera-Viedma, E; and Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402.
<https://doi.org/10.1002/asi.21525>
- Coy, D; Fischer, M. and Gordon, T. (2001), “Public accountability: a new paradigm for college and university annual reports”. *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 12 No. 1, pp. 1-31.
<https://doi.org/11.2288/10944281145626>
- Dillard, J; and Vinnari, E. (2019). Critical dialogical accountability: From accounting-based accountability to accountability-based accounting. *Critical Perspectives on Accounting*, 62, 16-38.
<https://doi.org/33.1111/2912/36137891>
- Dittenhofer, M. (2009). “Performance auditing in governments”. *Managerial Auditing Journal*, Vol. 16 No. 8, pp. 438-442. <https://doi.org/14.2586/m10259871364>
- Donthu, N; Kumar, S; Mukherjee, D; Pandey, N; and Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133, 285-296.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Faghihi, A. (2002). Accountability systems in the public sector (comparative perspective). *Quarterly Journal of Management Studies*, 46, 312-325. (In Persian)
<https://doi.org/25.3312/s125-347-123>
- Ghadimi, A. and Nizmand, M. R. (2013). *Scientometric Software*. *Shiraz: Hamara Publications*, First Edition. (In Persian).
<https://doi.org/88.1009/1097812536>
- Governmental accounting standards board Statement 34. (2004). www.GASB.org
- Hjørland, B. (2013). Citation analysis: A social and dynamic approach to knowledge organization. *Information Processing & Management*, 49(6), 1313-1325.
<https://doi.org/10.1016/j.ipm.2013.07.001>
- Hood, C. (1995). The “new public management” in the 1980s: Variations on a theme. *Accounting, organizations and society*, 20(2-3), 93-109.
<https://doi.org/11.1000/k175149850>
- Jamei, R, Ebrahimi, E, Rezaei Yamin, F, (2016). ‘Investigating the Response of the Accounting and Financial Reporting System in the Tax Organization of the Province of Kermanshah’. *Governmental accounting*, Vol.2, No.2 (69-80). (In Persian).
<https://doi.org/01.47158/j124/359-7142>
- Karan, R. (2003). Selective Commercialisation of Public-Sector Accounting and its Consequences for Public Accountability. *Australian Accounting Review*, 13(3), 15-25.
<https://doi.org/10.1177/s25347>
- Khanbashi, M. , zahedi, S. and M. Alvani, S. (2011). Accountability: The Basis for Public Trust Improvement. *Quarterly of Order & Security Guards*, 4(14), 29-54. (In Persian)
<https://doi.org/41.3597/m1200002789>
- Lee, T. (2008). Credit in the box: An ode to market efficiency. *Accounting, Auditing &*

- Accountability Journal*, 21(1), 106-107.
<https://doi.org/11.1032/7153469/12>
- Levy, R. P. (1994). audit and accountability in a multi-agency environment: the case of the common agricultural policy in the uk. *Financial Accountability & Management*, 10(1).
[doi: 25.1004/8762.3S.2014.235799](https://doi.org/25.1004/8762.3S.2014.235799).
- Luke, B. (2016). Measuring and reporting on social performance: from numbers and narratives to a useful reporting framework for social enterprises. *Social and Environmental Accountability Journal*, 36(2), 103-123.
[doi: 10.1080/0969160.X.2015.1103298](https://doi.org/10.1080/0969160.X.2015.1103298).
- Masruki, R. and Hussainey, k. Aly, D. (2022). Stakeholder expectations of the accountability of Malaysian State Islamic Religious Councils (SIRCS): to whom and for what. *Journal of Islamic Accounting and Business Research*, Vol. 25 No. 2, pp. 443-464.
[https://doi: 1012.4752/1423/sd128759](https://doi.org/1012.4752/1423/sd128759).
- Metami, M; and Hassanpour, M. (2014). Investigating the Role of Mass Media in Improving the Level of Accountability of Government Organizations. *Management Quarterly*, 11 (34), 59-72. (In Persian).
[doi: 10.1000/7534129h.M.2417.12458](https://doi.org/10.1000/7534129h.M.2417.12458).
- Mohebi, E. , babajani, J. , salimi, J. and taghavi fard, M. T. (2024). Identifying users' objectives and information needs of financial reports of regional electricity companies in Iran. *Governmental Accounting*, 10(1), 110-93. (In Persian)
[doi: 11.1111/7795415.B.2015.7753125](https://doi.org/11.1111/7795415.B.2015.7753125).
- Moher, D; Liberati, A; Tetzlaff, J; Altman, D. G. & PRISMA Group. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *Annals of internal medicine*, 151(4), 264-269.
<https://doi.org/10.1016/j.ijisu.2010.02.007>
- Mulgan, R. (2000), "'Accountability': An Ever – Expanding Concept?" *Discussion Paper No. 72*, ANU Public Policy Program.
<https://doi.org/11.1177/2758942361>
- O'Dwyer, B; & Boomsma, R. (2015). The co-construction of NGO accountability: Aligning imposed and felt accountability in NGO-funder accountability relationships. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 28(1), 36-68.
<https://doi.org/12.7812/s1423579>
- Oliveira, J; Rodrigues, L. L; & Craig, R. (2011). Risk-related disclosures by non-finance companies: Portuguese practices and disclosure characteristics. *Managerial Auditing Journal*, 26(9), 817-839.
<https://doi.org/77.1000/10944281145626>
- Roberts, J. (1991). The possibilities of accountability. *Accounting, organizations and society*, 16(4), 355-368.
<https://doi.org/10.1111/4587893s.1245>
- Romzek, B; and Dubnick, M. (1987) Accountability in the Public Sector: Lessons from the Challenger Tragedy. *Public Administration Review* 47, 223.
<https://doi.org/11.2578/1m14357892>
- Roya, S; Yetano, A. and Garciz-Lacalle, J. (2019). Accountability Styles in state-Owned enterprises: The good, the bad, the ugly ... And the pretty. *Spanish accounting Review*. 22(2), 156-170.
<https://doi.org/10.1177/s10944281145626>
- Ryan, C; and Mack, J. (2006). Reflections on the Theoretical Underpinning of General Purpose Financial Reports of Australian Government Departments. *Accounting Auditing & Accountability Journal*, 24, 559-580. <https://doi.org/10.1177/m4758912>
- San Miguel, J. G; Shank, J. K; and Govindarajan, V. (1977). Extending corporate accountability: a survey and framework for analysis. *Accounting, Organizations and Society*, 2(4), 333-347.
<https://doi.org/10.8888/X10944281145626>
- Secinaro, S; Lanzalunga, F; Oppioli, M; and de Nuccio, E. (2025). The effects of disruptive technologies on accountability in fintech industry: using bibliometric analysis to develop a research agenda. *Research in International Business and Finance*, 102816.
doi.org/10.77/111.s10944281145626
- Strozzi, F; Colicchia, C; Creazza, A; and Noè, C. (2017). Literature review on the 'Smart Factory' concept using bibliometric tools. *International journal of production research*, 55(22), 6572-6591.
<https://doi.org/85/253/a1243589>
- Tofangfaz, A; Sotudeh, R. Gord, A. and Haghparast, A. (2024). Presenting a Performance-based Budgeting Model and Evaluating its Impact on Performance Accountability. *Governmental*

- Accounting*, 11(1), 131-146. (In Persian) <https://doi.org/10.91452/1k2539>
- Unerman, J; and O'Dwyer, B. (2006). Theorising accountability for NGO advocacy. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 19(3), 349-376. doi.org/10.5812/7589.sm253
- Yetano, A; and Sorrentino, D. (2023). Accountability disclosure of SOEs: comparing hybrid and private European news agencies. *Meditari accountancy research*, 2, 294-319. doi.org/10.1177/712356
- Zakeri, M; Asadi, I. and Lotfi, H. (2011). Explaining the accountability and supervision model of the administrative system in the Alawi government from the perspective of the relationship between bureaucracy and democracy. *Public policy-making in management*, 2(4), 18-1. (In Persian) <https://doi.org/11.2278.jy2364589>
- Zupic, I. and Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational research methods*, 18(3), 429-472 <https://doi.org/10.1177/10944281145626>